

Modelaanvraagformulier Vangnetuitkering Participatiewet over 2017

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Gemeenten die een tekort hebben kunnen onder voorwaarden in aanmerking komen voor een vangnetuitkering.

De voorwaarden zijn niet ieder jaar hetzelfde, kijk daarom op de website: www.toetsingscommissievp.nl. Op deze website kunt u ook meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline 15 augustus 2018.

Een verzoek Vangnetuitkering Participatiewet over 2017 kan uitsluitend via dit door de minister vastgesteld aanvraagformulier worden ingediend. Het is verplicht om alle onderdelen in te vullen. Dit formulier bestaat uit twee gedeelten:

1. Verklaring college
2. Instemming gemeenteraad

Bij 1 kiest u tussen 1a of 1b. Indien uw gemeente zowel over 2015 als over 2016 geen vangnetuitkering is verleend, vult u 1a in en laat u 1b leeg. Indien uw gemeente over 2015 en/of over 2016 wel een vangnetuitkering is verleend, vult u 1b in en laat u 1a leeg.

Onderaan het formulier staat meer achtergrondinformatie bij dit formulier, o.a. over de aanvraagprocedure, de wettelijke basis en de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning van Divosa.

Het formulier gaat door op de volgende bladzijde.

1a. Verklaring college bij eerste verzoek

Indien uw gemeente zowel over 2015 als over 2016 geen vangnetuitkering is verleend, vult u 1a in en laat u 1b leeg. 1a bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van omvang en oorzaken van het tekort
- B. Uitgevoerde maatregelen om het tekort te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening

Het college van de tekortgemeente verklaart dat zij maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de tekortgemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

A. Analyse van omvang en oorzaken van het tekort

Geef in onderstaand tekstveld een analyse op de vermoedelijke of definitieve omvang en oorzaken van het tekort.

- Wilt u in uw analyse de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed?
- U kunt hierbij gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2017ⁱ en/of de Benchmark van Divosaⁱⁱ.

Tekstveld

B. Uitgevoerde maatregelen om het tekort te reduceren

Omschrijf in onderstaand tekstveld welke maatregelen zijn uitgevoerd om dit tekort te reduceren.

- Geef waar mogelijk de relatie tussen oorzaken en maatregelen.

Toelichting: De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk voor de datum van inlevering van het verzoek (uiterlijk 15 augustus).

Tekstveld

C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen

Omschrijf in onderstaand tekstveld het beoogde effect van de genoemde maatregelen.

- Geef een inschatting van het gezamenlijke beoogde effect of het beoogde effect per maatregel, waarbij kwantitatief of kwalitatief inzichtelijk wordt gemaakt dat er een reductie van het tekort optreedt.

Tekstveld

D. Ondertekening

Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier).

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente [zet hier de naam van uw gemeente] verklaart dat het voor 15 augustus 2018 maatregelen heeft getroffen om te komen tot tekortreductie.

Datum: Klik hier om de datum in te voeren

De secretaris,

De burgemeester,

1b. Verklaring college bij een volgend verzoek

Indien uw gemeente over 2015 en/of over 2016 een vangnetuitkering is verleend, vult u 1b in en laat u 1a leeg. 1b bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van omvang en oorzaken van het tekort
- B. Uitgevoerde *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening

Het college van de tekortgemeente verklaart dat zij maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de tekortgemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

A. Analyse van omvang en oorzaken van het tekort

Geef in onderstaand tekstveld een analyse op de vermoedelijke of definitieve omvang en oorzaken van het tekort.

- Wilt u in uw analyse de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed?
- U kunt hierbij gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2017ⁱ en/of de Benchmark van Divosaⁱⁱ.
- De mate van effectiviteit van maatregelen uit voorgaande jaren, kunnen eveneens van invloed zijn van op de omvang van het tekort. Wilt u dit in uw analyse betrekken?

1. Ontwikkeling Inkomen van 2015 tot heden

De gemeente Alphen aan den Rijn heeft nog nooit een beroep gedaan op een incidentele aanvullende uitkering (IAU). De IAU is vervangen door de Tijdelijke Vangnetregeling 15/16. Over 2016 heeft de gemeente Alphen aan den Rijn voor het eerst een beroep moeten doen op financiële compensatie. De aanvraag over 2016 is goedgekeurd en er is een bedrag van € 415.543 vanuit de Vangnetregeling ontvangen van het ministerie SZW. Over het boekjaar 2017 is er een dusdanig groot tekort op het BUIG-budget ontstaan dat er wederom een beroep op de Vangnetregeling gedaan moet worden. De Vangnetregeling biedt financiële compensatie voor dat deel van het budgettekort, dat het eigen risico van 5% overstijgt. Voor het tekort tussen de 5 en 12,5% geldt dat de gemeente hiervan 50% vergoed krijgt van SZW. Het totale eigen risico is ruim 8,8%. Wij willen u door de informatie in deze modelaanvraag op de hoogte stellen van de mogelijke oorzaken en omvang van dit tekort.

In tabel 1 zijn de uitkeringen weergegeven die de gemeente op grond van de Participatiewet verstrekt. Dit zijn de zogenaamde BUIG-uitkeringen (Bundeling Uitkeringen en Inkomensvoorzieningen Gemeenten). De vier uitkeringen die hier onder vallen zijn:

1. WWB, de voormalige Wet Werk en Bijstand;
2. IOAW, Wet inkomensvoorziening oudere gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers;

3. IOAZ, Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;
4. Bbz, Besluit bijstandverlening zelfstandigen.

1.1 Rijksvergoeding, gemeentebegroting en uitgaven

Deze analyse is gericht op het saldo tussen de uitgaven en de terugontvangen bedragen op het budget, waarbij het budget moet worden gelezen als de rijksvergoeding BUIG. In de begroting van de gemeente is aanvullend op de rijksvergoeding BUIG geld beschikbaar gesteld voor de uitgaven (bijstandsuitkeringen). Toch is deze aanvulling niet voldoende om de uitgaven 2017 te dekken. Op alle rapportagemomenten (Voorjaarsrapportage, Najaarsrapportage, Kadernota) is hier melding van gemaakt en zijn ook college en raad geïnformeerd.

De VNG heeft onlangs namens alle gemeenten een adviesaanvraag aan de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) over de BUIG ingediend. Hierin schrijft men o.a. dat:

“Een groot deel van dit bijstandstekort is toe te schrijven aan de systematiek waarmee het stelsel omgaat met de instroom van statushouders. Dat effect wordt, anders dan vele andere vergelijkbare ontwikkelingen, door SZW niet meegenomen als beleidseffect bij de vaststelling van het macrobudget. Verder zagen wij in 2016 het effect van een mager onderbouwde uitname uit het budget, vooral ingegeven door budgettaire problemen van de rijksoverheid. Een derde punt is het effect dat ontstaat als veel gemeenten een beroep doen op het vangnet, zoals nu het geval is. Dit leidt in de huidige systematiek tot een belasting van het macrobudget in het jaar t +2. Concreet betekent dit dat gemeenten als gevolg van de tekorten in 2016, in het jaar 2018 opnieuw 138 miljoen minder krijgen dan wat zij conform CPB-berekeningen nodig zouden hebben om aan de financiële verplichtingen voor de bijstand te voldoen.”

1.2 Overschrijding rijksbijdrage budget BUIG 2017

In oktober 2017 is het definitieve BUIG-budget bekend gemaakt door SZW. Het definitieve BUIG-budget is bepaald op € 21.183.664. Het tekort van het saldo van uitgaven aan uitkeringen voor levensonderhoud BUIG en terug ontvangsten BUIG, afgezet tegen het definitieve budget, is uitgekomen op een bedrag van € 2.676.400.

Het eigen risico voor de gemeente bedraagt 5% van het Rijksbudget en is € 1.059.183. Van het overige is 50% voor rekening van de gemeente en 50% voor rekening van het Rijk. Dit betekent dat indien er aan alle voorwaarden wordt voldaan, er een bedrag zou moeten worden ontvangen o.b.v. de Vangnetregeling van ongeveer € 8 ton.

Definitief budget	€ 21.183.664	
Uitgaven	€ 24.389.422	
Ontvangsten	€ -529.358	
Tekort	€ 2.676.400	12,63%
Eigen risico	€ 1.059.183	5%
Rest	€ 1.617.217	
Eigen risico 5 tot 12,5%	€ 794.387	50%
Vergoeding	€ 794.387	50%
Rest	€ 28.443	0,13%
Vergoeding SZW	€ 822.830	via Vangnet

Tabel 1: berekening rijksbudget

2. Toename in het bestand uitkeringsgerechtigden

Vanaf 2014 is er een forse toename zichtbaar van het aantal verstrekte uitkeringen voor levensonderhoud. In de onderstaande tabel zijn de laatste 3 jaren weergegeven. Na een lichte groei in het eerste half jaar van 2017, is er vanaf de tweede helft van 2017 sprake van een stabilisatie van het aantal aanvragen voor levensonderhoud en zelfs van een lichte daling van het aantal uitkeringen (-41). Het aantal uitkeringen is lager dan de stand per 1-1-2017, waardoor er sprake is van een afname met 2,4%. In de modelaanvraag is er sprake van uitkeringen. Het aantal uitkeringen is exclusief de 329 partners (ultimo 2017) van een uitkering voor echtparen, of samenlevingsvormen die hiertoe gerekend worden.

Uitkeringen	2015	2016	2017
Beginstand	1.438	1.577	1.743
Eindstand	1.577	1.743	1.702
Toe-/afname	139	166	-41
Toe-/afname in %	9,7%	10,5%	-2,4%

Tabel 2: begin- en eindstand BUIG-uitkeringen

De cijfers van de instroom en de uitstroom laten zien dat er veel wisselingen in het bestand plaatsvinden.

	Instroom	Uitstroom	Toe-/afname	Gemiddelde instroom p/maand	Gemiddelde uitstroom p/maand	Gemiddeld verschil in- en uitstroom
2015	693	554	139	58	46	12
2016	768	602	166	64	50	14
2017	555	596	-41	46	50	-3

Tabel 3: in- en uitstroom

In 2017 zijn er 555 uitkeringen toegekend en er zijn 596 uitkeringen beëindigd. Opvallend is de toename van het aantal IOAW-uitkeringen in de samenstelling van het bestand

uitkeringsgerechtigden. Deze groei vindt in het hele land plaats en wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de vergrijzing van de bevolking.

BUIG	Eind 2016	Eind 2017	Toe/afname	Toe/afname %
WWB	1.618	1.564	-54	-3,34%
IOAW	107	122	15	14,02%
IOAZ	17	14	-3	-17,65%
BBZ	1	2	1	100,00%
Totaal	1.743	1.702	-41	-2,35%

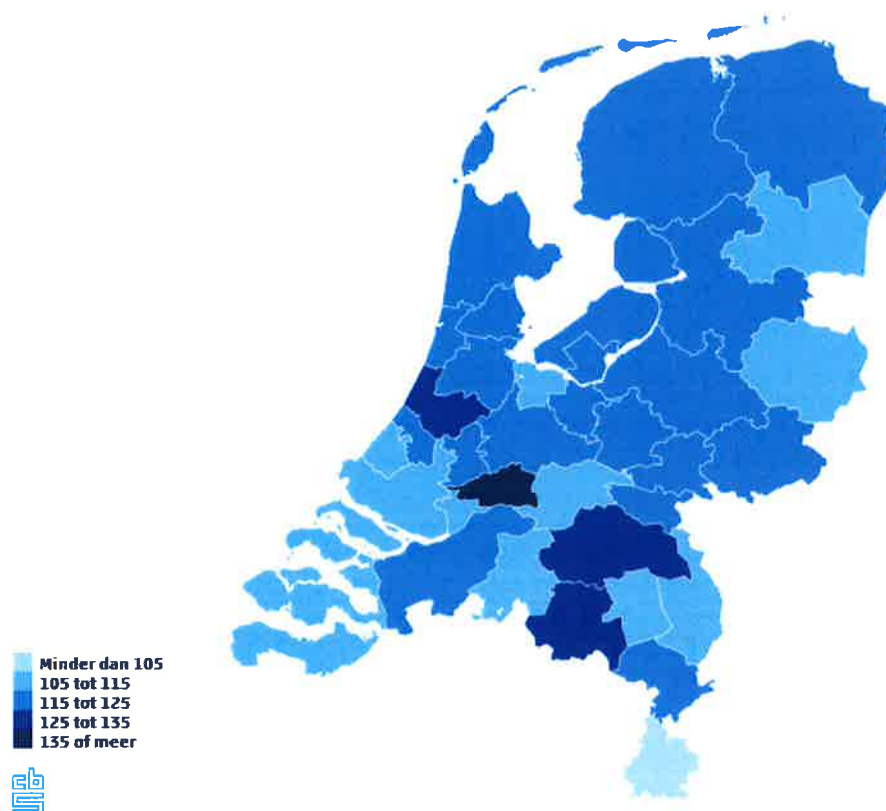
Tabel 4: uitsplitsing BUIG-uitkeringen

2.1 Redenen instroom

Tussen juni 2015 en 2016 was de stijging van het aantal bijstandsontvangers voor ongeveer de helft te verklaren uit de komst van asielzoekers, vooral uit Syrië en Eritrea. Asielzoekers met een verblijfsvergunning (Statushouders) kunnen een beroep doen op bijstand. In 2017 heeft de instroomredenen in de bijstand in hoofdzaak te maken met het verlies van inkomen (uit arbeid, WW, als zelfstandige). 21% van de instroom in 2017 bestaat uit statushouders en meer dan de helft hiervan is afkomstig uit Syrië.

Uit het kaartje van de CBS is te concluderen dat de arbeidsregio Holland Rijnland de op één na hoogste instroom had in de periode april 2016-maart 2017. Op elke 100 klanten die uitstroomden uit de bijstand, stroomden er 129 in. Alleen in Gorinchem was de situatie slechter (135).

Aantal instromers in bijstand per 100 uitstromers, april 2016-maart 2017

Ook de aangescherpte eisen voor Wajong-uitkeringen (Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten) zijn van invloed op de toename. In juni 2016 zaten 7 duizend meer jongeren tot 27 jaar in de bijstand dan in juni 2015, een stijging van 16 procent. Ter vergelijking: het aantal 45-plussers met bijstand was 12 duizend (ruim 5 procent) hoger.

Sinds op 1 januari 2015 de Participatiewet van kracht is geworden, hebben alleen jongeren die volledig arbeidsongeschikt zijn recht op een Wajong-uitkering. Andere jongeren met een handicap kunnen een bijstandsuitkering krijgen als zij onvoldoende inkomen en vermogen hebben.

Voor de gemeente Alphen aan den Rijn gelden de volgende instroomredenen:

Reden instroom	Alphen aan den Rijn
Andere oorzaak	42
Einde alimentatie	15
Einde ander inkomen	192
Einde arbeid in loondienst	154
Einde detentie	64
Einde gesubsidieerde arbeid	41
Einde huwelijk/relatie	283
Einde studiefinanciering	38
Einde uitkering werkloosheid (WW)	339
Einde uitkering ziekte/arbeidsong.(ZW/WIA)	88
Einde zelfstandig beroep of bedrijf	90
Geaccepteerd werkleeraanbod	0
Oorzaak bij partner	54
Pardonregeling 2007	0
Statushouder	302
Totaal	1.702

Tabel 5: reden van instroom van het complete bestand

2.1.1 Statushouders

Een belangrijke oorzaak van de stijging van het aantal personen in de bijstand, betreft de statushouders. Van het totale bestand zijn er op dit moment 302 statushouder. Deze personen zijn voornamelijk afkomstig uit Syrië, Eritrea en Ethiopië. Van deze groep inwoners heeft het merendeel geen startkwalificatie naar Nederlandse begrippen en geen (parttime) inkomen. Voor de landelijke financiële gevolgen, wordt verwezen naar 1.1 en de adviesaanvraag van de VNG.

De overige instroom vanuit een ander inkomen kan zijn vanwege een weduwen- en wezenpensioen, een arbeidsongeschiktheidsuitkering of aanvulling op het AOW-gat.

2.1.2 Instroom WW

Op basis van realisatie 2015 t/m 2017 is berekend welk percentage personen met einde WW is ingestroomd in de bijstand. Over deze periode was dat gemiddeld 6,9%. Dit percentage wordt gebruikt om de verwachte instroom vanuit de WW naar de bijstand over 2018 te berekenen. Uit de cijfers van het UWV blijkt dat er over 2017, 1.004 WW-uitkeringen zijn afgelopen. Hiervan zijn er 95 ingestroomd in de bijstand. Dit is 9,46% en ligt boven het gemiddelde percentage.

Landelijke is het aantal WW-uitkeringen gedaald van 412.000 in december 2016 naar 330.000 in december 2017. Een afname met 20%. Ook in de gemeente Alphen aan den Rijn loopt het aantal personen met een WW-uitkering terug. In 2016 was dit aantal 1.182 en in 2017 1.004. Een afname van 15% (178).

2.2 Oorzaken achterblijven uitstroom

2.2.1 Versnelde verhoging pensioenleeftijd

De versnelde verhoging van de pensioenleeftijd heeft tot gevolg dat personen die een bijstandsuitkering ontvangen langer in de bijstand blijven. Helaas is de kans dat iemand nog vlak voor zijn of haar pensioen aan het werk komt nihil. Dit heeft gevolgen voor het aantal uitkeringen en voor de kosten van BUIG. Over 2017 betreft het 64 (in 2016 46) uitkeringen die langer doorlopen vanwege de genoemde redenen. Hiervan zijn er nog 36 (17 in 2016) actueel en lopen door naar 2018. In 2017 zijn er 28 (29 in 2016) uitkeringen beëindigd vanwege recht op AOW.

Als we rekenen met de gemiddelde kosten voor een bijstandsuitkering op basis van het definitieve budget 2017, bedragen de kosten voor de groep actuele klanten $36 \times € 14.180 = € 510.480$. Voor de verhoging van de pensioenleeftijd worden gemeenten niet gecompenseerd.

2.2.2 Inkomensondersteuning vaker bij lager opgeleiden

Als we naar het opleidingsniveau kijken van de inwoners van Alphen aan den Rijn die afhankelijk zijn van een uitkering voor levensonderhoud, heeft 34% een startkwalificatie. Bij 840 (66%) is dit niet het geval. Van 434 personen moet het opleidingsniveau opnieuw worden bepaald.

Het opleidingsniveau van inwoners van Alphen aan den Rijn die een beroep doen op WWB, IOAW, IOAZ of BBZ:

Opleidingsniveau	Alphen aan den Rijn
WO	25
HBO	68
MBO (niveau 3/4)	335
Geen startkwalificatie	840
Nog in te vullen	434
Totaal	1.702

Tabel 6: het opleidingsniveau van het bijstandsgerechtigdenbestand van Alphen aan den Rijn

Wij concluderen hieruit dat 66% van de inwoners van Alphen aan den Rijn die een beroep doen op WWB, IOAW, IOAZ of BBZ geen startkwalificatie heeft. Dit impliceert een kwalitatieve mismatch op de arbeidsmarkt, omdat er vooral vraag is naar geschoold personeel.

Arbeidsmarktinfo

2.2.3 Vraag naar medische en technische beroepen

Door toenemende automatisering en digitalisering verdwijnen in sommige branches veel banen, onder meer in de landbouw, industrie en financiële dienstverlening. Als we kijken naar de openstaande vacatures en de spanningsmeter ligt de vraag naar werknemers in de medische en technische sector. Het bestand van uitkeringsgerechtigden in Alphen aan den Rijn bestaat voornamelijk uit productiemedewerkers, administratief medewerkers, magazijnmedewerkers, schoonmakers en horeca medewerkers. Aanbod voor de technische sector is er op MBO 3-4 niveau. Hieruit blijkt een kwalitatieve mismatch met de arbeidsmarkt.

Goede kans op werk

middelbaar

Medewerker steriele medische hulpmiddelen

Audicien, opticien

Technisch oogheelkundig assistent

hoger

Optometrist

Mondhygiënist

Bron: UWV spanningsindicator/SBB kans opwerk

Ook uit dit staatje van de Factsheet Zorg van het UWV is de kwalitatieve mismatch tussen het opleidingsniveau dat wordt gevraagd en het opleidingsniveau van de personen met een bijstandsuitkering zichtbaar. Ook in de andere beroepssectoren wordt er vooral hoger opgeleid personeel gevraagd.

2.2.4 Veel 45+ in de WW en WWB

Het hoge aandeel 45+ers zien we ook in de leeftijdsopbouw van het WWB-bestand:

	Alphen aan den Rijn
< 27 jaar	177
27-45	646
45+ t/m 65+	879
Totaal	1.702

Tabel 7: aantal WWB-ers naar leeftijdscategorie

52% (46% in 2016) van het totale bestand is ouder dan 45 jaar. Van het grote aandeel 45+ in de WWB zijn veel mensen uit deze leeftijdscategorie vanuit de WW ingestroomd in de bijstand. Dat is ook in

2017 de voornaamste instroomreden bij deze groep. Verder zijn de belangrijkste oorzaken het verlies aan inkomen en scheidingsgevallen. Uiteraard groeit ook de groep statushouders gestaag.

Wij concluderen hieruit dat ruim de helft van de inwoners van Alphen aan den Rijn die een beroep doen op WWB, IOAW, IOAZ of BBZ ouder is dan 45 jaar.

3 Ontwikkelingen werk 2017

Uit de resultaten die zichtbaar worden vanuit de Benchmark WWB van Divosa, blijkt ook dat we als Gemeente Alphen aan den Rijn best wel resultaten hebben geboekt in 2017. Eén van de onderdelen die in deze benchmark wordt vergeleken, is de inzet op parttime arbeid. Hieruit blijkt dat er procentueel meer mensen parttime werken dan gemiddeld bij de vergelijkingsgroep het geval is. Weliswaar wordt er per persoon minder verdiend, maar is het bedrag dat maandelijks gekort wordt op de uitkeringen, blijft aanzienlijk. Dit heeft tot gevolg dat we ook goed scoren op de gemiddelde kostprijs van een uitkering. Die ligt bij ons lager dan bij andere gemeenten en ook lager dan de gemiddelde jaarprijs waarmee het ministerie SZW rekent over 2017: € 14.180.

Vraagtekst	Toelichting	Alphen aan den Rijn	Gemiddelde	Mediaan
Percentage klanten dat parttime werkt	Dit is het aantal personen dat werkt in dienstbetrekking, uitgedrukt als percentage van het volume algemene bijstand (in personen) in de lopende maand. Berekend op basis van BUS31/11 in combinatie met BUS Statistiekcode 19.	11,2	8,1	7,7
Gemiddelde inkomsten parttime werkende klanten	Dit is het gemiddelde bedrag aan inkomsten uit deeltijdarbeid in de lopende maand over alle personen die een betrekking in deeltijd hebben. Berekend op basis van BUS31/11	€ 592,80	€ 626,80	€ 618,35
Gemiddelde prijs bruto uitkering BUIG laatste 12 maanden (trend)	Dit is het gemiddelde uitgekeerde bedrag per betaling over de afgelopen 12 maanden voor de uitkeringen BUIG. In formule: cumulatief uitgekeerd bedrag BUIG / gemiddeld volume BUIG afgelopen 12 maanden. Deze indicator wordt berekend op basis van BUS15 in combinatie met BUS8/01, 02, 03 of 14	€ 13.810	€ 14.235	€ 14.158

Tabel 8: benchmark

B. Uitgevoerde maatregelen om het tekort te reduceren

Toelichting bij B

Indien uw gemeente over 2015 en/of 2016 een vangnetuitkering is verleend, is sprake van een aanhoudend tekort. Indien het college nogmaals aanspraak wenst te maken op een vangnetuitkering moet het college

verklaren dat (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn genomen om alsnog dan wel tot verdere tekortreductie te komen. Het is aan het lokale bestuur om te bepalen of verdere tekortreductie gerealiseerd wordt via de reeds getroffen maatregelen dan wel dat het nodig is om aanvullende maatregelen te treffen.

Voorbeelden van externe maatregelen zijn onder andere consultatie of gebruik maken van goede voorbeelden van andere gemeenten, gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking, advies van adviesbureau of maatregelen die na aanleiding daarvan zijn geformuleerd. Indien maatregelen tot stand komen zonder inbreng van externen worden zij als intern aangemerkt. Indien maatregelen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen, worden ze als extern aangemerkt.

De maatregelen kunnen worden getroffen vanaf het moment dat het tekort bekend is of dat men vanuit een prognose het tekort ziet aankomen, tot uiterlijk voor de datum van inlevering van het verzoek (15/08/2018).

Omschrijf in onderstaand tekstveld welke aanvullende interne en externe maatregelen zijn uitgevoerd om dit tekort verder te reduceren.

- Geef waar mogelijk de relatie tussen oorzaken en maatregelen.
- Betrek in uw antwoord de effectiviteit van de maatregelen in eerdere tekortjaren.
- Indien aanvullende maatregelen niet nodig worden geacht, moet dat worden uitgelegd.
- Omschrijf bij een externe maatregel hoe deze tot stand is gekomen, hieruit moet blijken dat het college actief extern consultatie heeft verricht om te komen tot deze externe maatregel.

De gemeente Alphen aan den Rijn heeft het inzetten van maatregelen doorgezet om te komen tot tekortreductie. De maatregelen die zijn ingezet, hebben betrekking op rechtmatigheid en doelmatigheid. Zo is er vanuit de opgave rondom de drie decentralisaties voor de Participatiewet in Alphen een werkbedrijf, Rijnvicus gekomen. Dit is een verzelfstandigde afdeling binnen de Gemeente Alphen aan den Rijn, waarin alle re-integratie activiteiten vanuit de Participatiewet en de uitvoering op grond van de oude wet Wet sociale werkvoorziening (WSW) samen zijn gevoegd. Op deze manier wil de gemeente bereiken dat uitkeringsgerechtigden en kandidaten die vallen onder de doelgroep van de Participatiewet ondersteuning krijgen om uit te stromen naar de arbeidsmarkt.

Om ervoor te zorgen dat iedereen die kansen heeft op de arbeidsmarkt die ondersteuning krijgt die nodig is binnen Rijnvicus om aan het werk te gaan, is een leantraject doorlopen (interne maatregel). Resultaat van dit traject is dat er heldere afspraken zijn over de klantroute voor klanten die een uitkering aanvragen en die gesproken worden in het kader van 'aanpak zittend bestand'. Zo gaat elke uitkeringsgerechtigde die kansen heeft op de arbeidsmarkt naar een introductiebijeenkomst. In deze bijeenkomst wordt uitgelegd wat de rechten en plichten zijn en nagegaan wat nodig is om de stap naar werk te maken. Dit wordt vastgelegd in een trajectplan. Het benutten van ontwikkelpotentieel en loonwaarde is het uitgangspunt. Voor alle uitstroom gerelateerde instrumenten geldt een medewerkingsverplichting. Iedereen die bijvoorbeeld voor de introductiebijeenkomst wordt opgeroepen en vervolgens niet komt, krijgt een mogelijkheid tot herstel. Na het negeren van de tweede oproep worden mensen thuis bezocht en krijgen zij een maatregel opgelegd, meestal in de vorm van een percentage van vermindering van de uitkering.

Als onderdeel van de ondersteuning binnen Rijnvicus is het contract met Baanbrekend (externe maatregel) voortgezet. Dit is een samenwerkingsverband (sinds september 2015) tussen gemeente

Alphen aan den Rijn en uitzendbureau Randstad waarbij contractueel is vastgelegd dat de laatste zorgt voor duurzame plaatsing van geselecteerde cliënten op vacatures van minimaal 20 uur per week. Verder voldoet de gemeente Alphen aan den Rijn aan de verplichting tot plaatsing van de ministeriële regeling voor beschut werk en zijn inwoners uitgestroomd vanuit de uitkering naar beschut werk.

Doelgroep	Activiteit	Doel	Realisatie 2016	Begroting 2017	Realisatie heel 2017
Arbeidsbeperkten	Nieuw Beschut dienstverbanden begeleiden	Totaal dienstverbanden Nieuw Beschut	12	22	23

Tabel 9: aantal arbeidsbeperkten

Ook is in 2017 gestart met een project school@work (externe maatregel), dat erop is gericht om ervoor te zorgen dat jongeren die zijn uitgevallen op school zo snel mogelijk weer teruggaan naar school of naar werk om zo te voorkomen dat jongeren zonder startkwalificatie langere tijd in de uitkering komen. In het project wordt samengewerkt met het onderwijs (MBO Rijnland).

Een andere (preventieve) externe maatregel die Alphen heeft ingezet is samenwerking met het UWV voor mensen die een WW uitkering hebben. Een van de activiteiten is een workshop voor mensen die drie maanden voor het einde van hun WW uitkering zitten. Zij krijgen informatie over hun situatie als WW afloopt en met hen wordt gekeken naar CV en profiel en worden vacatures doorgenomen. Deze activiteit leidt tot uitstroom naar de arbeidsmarkt en voorkomt instroom in de bijstand.

Een andere activiteit is een bijeenkomst voor mensen die net een WW uitkering ontvangen om informatie te geven over de persoonlijke financiële situatie. Zo wordt er een check gedaan en wordt er gekeken of alle toeslagen en regelingen zijn aangevraagd. Deze bijeenkomst helpt om inwoners zo veel mogelijk zelfredzaam te laten zijn en er geen (aanvullende) uitkeringsaanvraag ingediend hoeft te worden.

Een andere (interne) maatregel die door het team inkomen is uitgevoerd, is de 'aanpak zittend bestand'. Dit is een interventie die is ingezet op basis van een benchmark onderzoek (evidence based) dat is uitgevoerd door IROKO. Dit onderzoek is onderlegger geweest voor het beleid (Koersplan 2017-2020) dat door de raad is vastgesteld eind 2016 om te komen tot Rijnvicus (zie hierboven). De interventie 'aanpak zittend bestand' houdt in dat op basis van een data analyse het dossier van uitkeringsgerechtigden wordt onderzocht en de uitkeringsgerechtigde wordt uitgenodigd voor een gesprek (of meerdere gesprekken als dat nodig is). Gecontroleerd wordt of de uitkering rechtmatig wordt verstrekt, of er kansen zijn op de arbeidsmarkt en of er sprake is van multiproblematiek. Op deze manier is de klant in beeld. Eind 2017 is getart om de 'aanpak zittend bestand' verder door te ontwikkelen om er zo voor te zorgen dat klanten ook in beeld blijven en doorverwezen kunnen worden naar Rijnvicus als er kansen zijn op de arbeidsmarkt of de uitkering aangepast wordt aan de persoonlijke situatie van de klant.

Daarnaast zijn wij in de gemeente gestart met een vernieuwde aanpak Statushouders. Het uitgangspunt hierbij is: "Elke statushouder participeert naar vermogen in de maatschappij". In de

gemeente Alphen aan den Rijn start de begeleiding op het moment dat een koppeling is ontstaan met de gemeente en de statushouder nog in het AZC verblijft. Er vindt een pré-huisvestingsbijeenkomst bij de gemeente plaats met de statushouders die op korte termijn worden gehuisvest. Tijdens deze bijeenkomst vindt de 1e brede uitvraag plaats, de online taalmodule wordt aangeboden en informatie over de gemeente en het Participatieverklaringstraject wordt in eigen taal gegeven. Er wordt kennis gemaakt met de maatschappelijk begeleiders (Tom in de Buurt) en er vindt een warme overdracht plaats vanuit het AZC. Bij de huisvesting wordt de statushouder aangemeld voor het Participatiespoor, gekoppeld aan een participatiecoach van de gemeente en wordt er voorlichting gegeven over het scholenaanbod in het kader van de inburgering. Het Participatiespoor bestaat uit begeleiding en hulpverlening gedurende één jaar in het kader van maatschappelijke participatie en integratie en is uitbesteed aan Tom in de Buurt (welzijnsorganisatie). De participatiecoach van de gemeente gaat gericht aan de slag met de statushouder op het gebied van mogelijke arbeidsinschakeling dan wel (vrijwilligers)werk, leerwerktraject, leerwerkstage of voorschakeltraject. Hierin wordt nauw samengewerkt met het Werkgeversservicepunt (WSP). De samenwerking met de Tom in de Buurt (Participatiespoor) en de scholen (Inburgering) is intensief en constructief. Op het gebied van arbeidsinschakeling heeft het WSP in 2017 beginnende afspraken gemaakt met de zorgbranche en installatiebranche met het doel om opleidingstrajecten op te zetten met werkgarantie. Ook zijn er afspraken gemaakt met uitzendorganisaties. Op het gebied van participatie is o.a. een training gestart voor de Eritrese doelgroep met het Bureau Nieuwlander i.s.m. Stichting Nieuw Alphenaren (vrijwilligersorganisatie). Ook is er met Alphen Beweegt (Tom in de Buurt) een voetbalteam opgericht voor de doelgroep jonge Eritreeërs. Dit team is inmiddels 'geadopteerd' door een voetbalvereniging in de gemeente. Daarnaast is gestart met het train de trainer empowermenttraining K!XWorks van Movisie. De bedoeling is dat deze empowerment training in 2018 wordt gegeven door de gemeente zelf.

C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen

Omschrijf in onderstaand tekstveld het beoogde effect van de genoemde aanvullende interne en externe maatregelen op de verdere reductie van het tekort. Bij B staat toegelicht wat externe maatregelen zijn.

- Geef aan hoe de maatregelen leiden tot verdere tekortreductie.
- Geef een inschatting van het gezamenlijke beoogde effect of het beoogde effect per maatregel, waarbij kwantitatief of kwalitatief inzichtelijk wordt gemaakt dat er een reductie van het tekort zal optreden.
- U hoeft geen onderscheid te maken tussen beoogd effect van interne maatregelen en beoogd effect van externe maatregelen.

De maatregelen die de gemeente Alphen aan den Rijn inzet moeten ertoe bijdragen dat het tekort verder reduceert. Door met de aanpak zittend bestand klanten in beeld te krijgen en te houden, zorgen we er voor dat de uitkering rechtmatig wordt verstrekt. De aanpak heeft ertoe geleid, dat uitkeringen zijn beëindigd, dan wel zijn aangepast aan de persoonlijke situatie van de klant. Daarnaast heeft de aanpak zittend bestand ertoe geleid, dat klanten met kansen op de arbeidsmarkt zijn doorverwezen naar Rijnvicus voor ondersteuning naar werk of naar een ketenpartner voor vrijwilligerswerk.

Eind 2016 is aanvullend op het beleidsplan 'Koersplan 2017-2020' een financiële doorrekening gemaakt met een inschatting van het effect van het inzetten van de interventie aanpak zittend bestand. In de doorrekening is gesteld, dat frequente, intensieve en persoonlijke gesprekken met inwoners met een uitkering bijdraagt aan een besparing op BUIG wanneer zij 4 keer per jaar volgens een bepaalde methode worden gesproken. En draagt ook bij aan de methodiek van 'ken de klant'. Opzet is om te starten met een groep van 400 inwoners. Bewezen effect van deze interventie is uitstroom uit de uitkering. Dit is toegepast bij het UWV en de sociale dienst Brabant.

De re-integratieactiviteiten binnen Rijnvicus waarbij de focus van de ondersteuning ligt op de vraag aan personeel op de arbeidsmarkt dragen ertoe bij, dat er een betere en duurzame match gemaakt kan worden met de vacatures en vraag op de arbeidsmarkt. Hiermee wordt zoveel mogelijk voorkomen dat er sprake is van draaideurklanten (klanten die na een uitkeringsperiode werk vinden en dan na korte tijd weer in de uitkering komen). Dit zijn uitstroom bevorderende maatregelen die leiden tot reductie van het tekort. Dit is overigens geen eenvoudige opgave, want het aantal uitkeringsgerechtigden zonder startkwalificatie dan wel met een andere taal dan Nederlands als moedertaal neemt toe. Ook ontwikkelingen als het verkorten van het recht op WW, het verhogen van de pensioengerechtigde leeftijd en de vergrijzing, heeft de gemeente weinig invloed op. In 2017 is voor het eerst een lichte daling te zien ten opzichte van het totaal aantal uitkeringen ultimo 2016 en is er voor 2017 sprake van een lichte daling (-2,35%).

D. Ondertekening

Bij D volgt ondertekening. Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier).

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Alphen aan den Rijn verklaart dat het voor 15 augustus 2018 aanvullende interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

Datum: 6-8-2018

De secretaris,

De burgemeester,

2. Instemming gemeenteraad

De instemming van de gemeenteraad heeft uitsluitend betrekking op de juistheid van de verklaring. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken.

Indien in de gemeenteraad of raadscommissie gesproken is over de maatregelen van het college biedt dit formulier ruimte om een samenvatting te geven van de opvattingen van de gemeenteraad of raadscommissie, het invullen van deze opvatting is niet verplicht. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2018.

De gemeenteraad van de gemeente Alphen aan den Rijn stemt in met de onder 1. Afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Datum: 6-8-2018

Ondertekening

De voorzitter,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Jits Spijs', is written over a light blue rectangular background.

De griffier,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Berk van', is written over a light blue rectangular background.

Opvattingen gemeenteraad of raadscommissie

In het tekstveld hieronder is ruimte voor een korte samenvattende toelichting waarin wordt ingegaan op de relevante onderdelen van het verslag van de bespreking in de gemeenteraad of in de raadscommissie, indien deze opvatting expliciet aan de orde is geweest.

De raad stemt unaniem in met de juistheid van de verklaring.

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wettelijke basis

De voorwaarden voor een vangnetuitkering over 2017 zijn vastgesteld in 2016 (besluit van 5 oktober 2016 tot aanpassing van het Besluit Participatiewet, staatsblad 2016, 355). Bij de nadere voorbereiding van de vangnetuitkering over 2017 bleek dat een aantal regels over het vangnet in het Besluit Participatiewet (BPw) tot onduidelijkheid leidde. Dit was de aanleiding om het BPw met betrekking tot het vangnet op vier punten te verduidelijken. Het BPw wordt gewijzigd per 1/01/2018.

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring college eerste verzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring college bij vervolgvraag kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw komt per 1/01/2018 te staan dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2017 dient uiterlijk op woensdag 15 augustus 2018 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na woensdag 15 augustus 2018 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Deze verplichting gaat verder dan het tijdelijk vangnet, waarbij het feitelijk uitvoeren van maatregelen niet vereist was. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2017 kunt u vinden op: toetsingscommissievp.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevenden in het Sociaal Domein, wil in het najaar van 2017 regionale bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op: het analyseren van oorzaken en omvang van een tekort, maatregelen om een tekort te reduceren en de beoogde effecten daarvan.

ⁱ www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2016/10/19/tool-verdeelmodel-bijstandsbudgetten-2017

ⁱⁱ www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark

